

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12CoP/25/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6816203513
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Halušková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2017:6816203513.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD., vo veci starostlivosti o maloleté deti Q.: H., nar. XX. XX. XXXX a I., nar. XX. XX. XXXX, obidve s trvalým pobytom I. H. XXXX/X, XXX XX V., obidve zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny V., so sídlom A.. I. XXXX/X, XXX XX V., deti rodičov - otca Y. Q., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom I. XX, XXX XX G., právne zastúpeného JUDr. Danou Podhradskou, advokátkou so sídlom Estónska 16, 821 06 Bratislava a matky F.. H. Q., nar. XX. XX. XXXX, s trvalým pobytom I. H. XXXX/X, XXX XX V., právne zastúpenej Mgr. Mariánom Jankovičom, advokátom so sídlom Bernolákova 151/9, 050 01 Revúca, o zmenu úpravy styku otca s mal. deťmi a o podstatnej veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností, na ktorej sa rodiča nevedia dohodnúť, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Revúca č. k. 7P/34/2016 - 127 zo dňa 29. novembra 2016 takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým zamietol návrh otca na zmenu úpravy styku s mal. I. Q., nar. XX. XX. XXXX tak, že otec má právo stretávať sa s maloletou I. okrem sviatkov a prázdnin každý pondelok, stredu a piatok počas prvého celého týždňa a druhého celého týždňa v kalendárnom mesiaci, kedy si maloletú o 07:15 hod. prevezme od matky pred jej bytom a odprevadí ju do školy a každý utorok a štvrtok prvý celý týždeň a druhý celý týždeň v kalendárnom mesiaci tak, že maloletú vyzdvihne po skončení vyučovania zo školy a odovzdá ju matke pred jej bytom o 18:00 hod. (časť prvého výroku) **p o t v r d z u j e.**

II. Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Revúca (ďalej len „okresný súd“, resp. „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 29. 11. 2016 zamietol návrh otca maloletých detí na zmenu úpravy styku (prvý výrok). Otcovi maloletých detí uložil povinnosť v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto výroku rozsudku zriadiť na meno a v prospech maloletej I. Q., nar. XX. XX. XXXX termínovaný účet v Z. G., a. s. s dobou viazanosti 1 rok, ktorého identifikačné údaje je povinný oznámiť matke maloletých detí do 5 dní od jeho zriadenia tak, že spoludisponentami s finančnými prostriedkami na účte budú obaja rodičia maloletých detí (druhý výrok). Matke maloletých detí uložil povinnosť dať K. G., a. s. príkaz na prevod peňažných prostriedkov z účtu č. XXXXXXXXXXX/XXXX na v druhom výroku rozsudku uvedený termínovaný účet zriadený na meno a v prospech maloletej I. Q., nar. XX. XX. XXXX, do 15 dní od oznámenia identifikačných údajov termínovaného účtu zo strany otca maloletých detí (tretí výrok).

Z dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že návrhom podaným dňa 28. 06. 2016 otec maloletých detí požiadal o zmenu rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/284/2012-309 zo dňa 01. 04. 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 20CoP/80/2014-389 zo dňa 11. 03. 2015 v časti úpravy styku otca s maloletými H. a I. Q. tak, že žiadal o jeho rozšírenie počas vianočných prázdnin každý nepárny rok od 23.12. od 09:00 hod. do 29.12. do 18:00 hod. a každý páry rok od 30.12.

od 09:00 hod. do 07.01. do 18:00 hod. nasledujúceho nepárneho roka. Okrem toho navrhol rozšírenie styku s mal. I. okrem sviatkov a prázdnin na každý pondelok, stredu a piatok počas prvého celého týždňa a počas druhého celého týždňa v kalendárnom mesiaci, kedy si maloletú o 07:15 hod. prevezme od matky pred jej bytom a odprevadí ju do školy a na každý utorok a štvrtok prvý celý týždeň a druhý celý týždeň v kalendárnom mesiaci tak, že maloletú vyzdvihne po skončení vyučovania zo školy a odovzdá ju matke pred jej bytom o 18:00 hod.. Ďalej sa otec domáhal uloženia povinností špecifikovaných v druhom a treťom výroku rozsudku.

Návrh na rozšírenie styku s maloletými deťmi otec odôvodnil poukazom na uplynutie dvojročnej doby od jeho poslednej úpravy a dostatočnú stabilizáciu pomerov rodičov i detí. Mal. H. mala v čase podania návrhu na rozvod manželstva 10 rokov, v súčasnosti má XX rokov, mal. I. mala X rokov, v súčasnosti má X rokov. Postoj mal. H. v konaní o rozvod manželstva do značnej miery ovplyvnil úpravu styku otca s oboma deťmi súdom v neprospech mal. I., ktorá sa vyjadrila k stretávaniu s otcom kladne. Súd však bral do úvahy princíp nerozdeľovania detí. Doterajšia skúsenosť s realizáciou styku detí s otcom preukázala pretrvávajúci záujem mal. I. o jeho širšiu úpravu. Obe deti vyspievajú a majú s ohľadom na vek svoje vlastné povinnosti a záujmy. Otec má za to, že je čas, aby bol vypočutý aj názor mal. I. na jej úpravu styku s otcom. Okrem prázdnin a sviatkov sa otec s dcérami z dôvodu stabilizácie pomerov stretáva v jeho byte v V. na ul. A.. I. XXXX/X v prostredí, ktoré je deťom známe. Dohoda s matkou ohľadne zmeny úpravy styku nie je možná. Situáciu sa snažil riešiť aj prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny V., ktorý inicioval zisťovanie názoru maloletej I. a zistil, že maloletá bola rada a tešila sa, keď otec prišiel pre ňu do školy. Podľa otca matka zabránila tomuto orgánu, aby vo svojej práci pokračoval a uviedla, že doprevádzanie otcovi nedovolí „z princípu“. Takýto prístup matky podľa orgánu sociálnoprávnej ochrany detí nie je v záujme maloletého dieťaťa. Podľa názoru otca poukazujúc na výsluch matky u psychologičky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny V. dňa 03. 02. 2016 nevôľa matky z doprevádzania maloletej I. otcovi do, resp. zo školy pramení z obavy, že neskôr by začal žiadať o striedavú starostlivosť, čo otec vyhodnotil tak, že matke nejde o záujem detí, ale má psychiatrický problém založený na svojich domnelých predstavách. V tejto súvislosti poukázal na závery znaleckého posudku S.. A. E. vypracovaného dňa 12. 11. 2013 v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k mal. deťom na čas po rozvode. Otec ďalej poukázal na problémy ohľadne prípadnej dohody rodičov o spôsobe výučby maloletej I.. Podľa neho ani výchovné opatrenie uložené v rozvode rozsudku nevedlo k posunu.

K styku s mal. H. uviedol, že prebieha podľa individuálnych dohovorov s dcérou, založených výlučne na kompromisoch otca. Počas roka 2016 matka zorganizovala maloletej víkendy tak, že v čase styku s otcom sa dcéra musela učiť doma u matky, teda nemohla ísť ku H.. Mal. H. prijímala takúto organizáciu času s nevôľou, ktorá sa obracala proti otcovi. Vnímala to tak, že nemohla ísť ku koňom nielen kvôli učeniu, ale aj preto, že otec je v V. a má ísť k nemu. Podľa otca v súhrne odmietavý postoj najmä mal. H. k nemu, pokiaľ ide o širšiu úpravu styku, pramení v negatívnom postoji matky k otcovi a manipulácii detí z jej strany.

Na pojednávaní konanom dňa 13. 10. 2016 otec mal. detí uviedol, že mal. I. navštevuje v utorok a vo štvrtok od 14:00 hod. do 15:30 hod. plávanie a v utorok a piatok od 16:00 hod. do 17:30 hod. tanečný krúžok. Otec by ju odviezol na príslušný krúžok a po jeho skončení pokračoval v styku s dcérou, ktorú by matke odovzdal o 18:00 hod.. Aj keď s krúžkami v utorok otec súhlasil, krúžková aktivita zaberá takmer celý čas určený na styk s otcom. Navrhovanou úpravou sa otec bude môcť stať súčasťou tejto aktivity. Dieťa inak prežíva výkon záujmovej činnosti, keď vidí, že aj rodiča to zaujíma.

Matka v písomnom vyjadrení k návrhu otca uviedla, že otec žiadal o zmenu rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/284/2012-309 zo dňa 01. 04. 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 20CoP/80/2014-389 zo dňa 11. 03. 2015 v časti úpravy styku otca a o rozhodnutie o zriadení účtu v prospech mal. I. už návrhom zo dňa 29. 06. 2015. Vo veci rozhodol Okresný súd Revúca rozsudkom zo dňa 16. 10. 2015, proti ktorému sa otec mal. detí odvolal a následne Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo dňa 31. 03. 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil. Okrem toho otec mal. detí podal návrh na výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí, o ktorom rozhodol okresný súd dňa 17. 06. 2016 zastavením konania uznesením č. k. 4Em/1/2016-111. Podľa jej názoru otec sústavne podáva návrhy týkajúce sa zmeny pôvodného rozsudku Okresného súdu Bratislava IV bez toho, aby došlo k zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala nové rozhodnutie.

S rozšírením úpravy styku otca s maloletými počas vianočných prázdnin vyjadrila matka nesúhlas, lebo považuje doterajšiu úpravu za postačujúcu. Nesúhlasila ani s odprevádzaním mal. I. otcovi do a zo školy, nakoľko tento návrh smeruje k tomu, aby otec mohol opätovne napádať jeho prípadné porušenie z akýchkoľvek dôvodov a viedol by k traumatizovaniu mal. I.. Matka poukázala na to, že otec ako porušenie rozsudku o úprave styku videl odovzdávanie detí pred bytovým domom, a nie priamo pred

bytom matky, ktorý sa nachádza v bytovom dome, pretože rozsudok používal výraz „pred bytom“. Úpravu doprevádzania mal. I. otcom rozhodnutím súdu matka považuje za nevhodnú, nakoľko podľa nej sa I. dožaduje toho, aby mohla chodiť do školy sama a v súčasnej dobe je doprevádzaná len z dôvodu bezpečného prechodu cez dvojprúdovú cestnú komunikáciu. Otázkou doprevádzania mal. I. do a zo školy sa už Okresný súd Revúca zaoberal v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/68/2015.

Na záver písomného vyjadrenia matka zhrnula, že zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností možno len pri podstatnej a závažnej zmene pomerov, nie pri zmene krátkodobého charakteru. Malo by ísť o podstatné zmeny v skutočnostiach, ktoré tvorili skutkový základ pôvodného rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností. Podľa názoru matky k takýmto podstatným zmenám od posledného rozhodnutia súdu nedošlo, preto žiadala návrh otca v celom rozsahu zamietnuť.

Kolízny opatrovník sa vyjadril tak, že odprevádzanie maloletej I. otcom do školy je na dohode rodičov, a nie predmetom úpravy styku, nakoľko celá cesta do školy trvá približne 10, maximálne 15 minút. Doprevádzanie toho času N. Q. mal. detí je dočasné, nakoľko mal. I. môže o deň, dva vyhlásiť, že chce chodiť do školy so N. alebo sama. Nechal na zváženie rodičov, pokiaľ si vyslovene I. praje, aby ju otec odprevádzal do školy, či by to bolo možné realizovať aj bez nariadenia súdu. Podľa kolízneho opatrovníka by bolo vhodné v utorok a štvrtky, pokiaľ je otec v mieste bydliska detí a má s nimi upravený styk, vyzdvihnúť I. zo školy a po uskutočnení styku ju matke vrátiť, čo by bolo praktickejšie, keďže maloletá má v tom čase krúžky a otec môže byť s dcérou aj na krúžkoch.

Okresný súd mal preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/284/2012 - 309 zo dňa 01. 04. 2014 bolo manželstvo rodičov maloletých H. a I. Q. rozvedené. Obe maloleté deti boli zverené do osobnej starostlivosti matky, otcovi bola určená vyživovaciu povinnosť vo výške 130,- € mesačne na mal. H. a vo výške 110,- € mesačne na mal. I.. Zároveň bol v rozsudku upravený jeho styk s maloletými deťmi tak, že otec má právo stretávať sa s mal. H. okrem sviatkov a prázdnin každý prvý a druhý týždeň v mesiaci, vždy od 15:30 hod. do 18:00 hod. v utorok, vždy od 15:30 hod. do 18:00 hod. vo štvrtok, každé prvé dva víkendy v mesiaci od 16:00 hod. do 19:00 hod. v piatok, od 10:00 hod. do 18:00 hod. v sobotu a od 10:00 hod. do 18:00 hod. v nedeľu. S mal. I. je otec oprávnený stretávať sa okrem sviatkov a prázdnin každý prvý a druhý týždeň v mesiaci vždy od 15:30 hod. do 18:00 hod. v utorok, vždy od 15:30 hod. do 18:00 hod. vo štvrtok a každé prvé dva víkendy v mesiaci od 16:00 hod. v piatok do 18:00 hod. v nedeľu. Ďalej je otec oprávnený stretávať sa s mal. deťmi v čase sviatkov a prázdnin každý nepárny kalendárny rok od 09:00 hod. 24. 12. do 18:00 hod. 26. 12., každý páry kalendárny rok od 09:00 hod. 31. 12. do 18:00 hod. 06. 01. nasledujúci rok, každý páry kalendárny rok od 09:00 hod. v prvý deň polročných prázdnin do 18:00 hod. posledný deň polročných prázdnin, každý nepárny kalendárny rok od 09:00 hod. vo štvrtok pred veľkonočnými sviatkami do 18:00 hod. Veľkonočný pondelok, každý páry kalendárny rok v sobotu predchádzajúcu začiatku jarných prázdnin do 18:00 hod. nasledujúcej soboty, počas letných prázdnin každý páry kalendárny rok v čase od 09:00 hod. 01. 07. do 18:00 hod. 15. 07. a v čase od 09:00 hod. 15. 08. do 18:00 hod. 31. 08. a každý nepárny kalendárny rok od 09:00 hod. prvý deň jesenných prázdnin do 18:00 hod. posledný deň jesenných prázdnin. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 15. 04. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 11. 03. 2015 č. k. 20CoP 80/2014 - 389, ktorým bol potvrdený. V čase rozhodovania súdu obe maloleté deti bývali spolu s matkou v V.. Otec mal v V. byt, v ktorom sa zdržiaval dva týždne v mesiaci, aby mohol zabezpečovať starostlivosť o deti (otec sa v rozvodovom konaní domáhal zverenia maloletých detí do striedavej starostlivosti oboch rodičov).

Súd prvej inštancie konštatoval v rozsudku napadnutom odvolaním, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by sa tieto pomery rodičov a maloletých detí akokoľvek zmenili. Maloletá H. sa už v čase rozvodového konania cez víkendy venovala Z. J. H. v K. E. a tomuto koničku sa nepravidelne venuje aj v súčasnosti. Zo zhodných tvrdení účastníkov vyplývalo, že v čase rozhodovania súdu o rozvode a úprave styku mal. I. navštevovala I., v súčasnosti od septembra 2015 pravidelne navštevuje P. N. X. vždy v utorok a piatok od 15:30 hod. do 17:00 hod.. Otec potvrdil, že s touto mimoškolskou aktivitou súhlasil, avšak pôvodne mali byť skúšky N. v iný čas.

Z rozsudku Okresného súdu Revúca č. k. 5P/68/2015 - 116 zo dňa 16. 10. 2015 okresný súd zistil, že otec sa návrhom zo dňa 29. 06. 2015 okrem iného domáhal zmeny rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/284/2012 - 309 zo dňa 01. 04. 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 20CoP/80/2014 - 389 vo výrokoch týkajúcich sa styku otca s mal. deťmi tak, že žiadal, aby bol oprávnený stretávať sa s mal. H. Q. okrem sviatkov a prázdnin vždy od 1. dňa v mesiaci vrátane do 15. dňa v mesiaci vrátane každý utorok a štvrtok od 15:30 hod. do 18:00 hod., každý piatok od 16:00 hod. do 18:00 hod., každú sobotu a nedeľu od 07:00 hod. do 19:00 hod. a s mal. I. Q. okrem sviatkov a prázdnin od 1. do 15. dňa v mesiaci vrátane, kedy si každý utorok prevezme mal. I. v školskom zariadení po skončení vyučovania do nasledujúceho štvrtka 08:00 hod. kedy maloletú odovzdá v školskom zariadení a každý

piatok, kedy si prevezme maloletú v školskom zariadení po skončení vyučovania do nasledujúceho pondelka do 08:00 hod., kedy ju odovzdá v školskom zariadení. Okrem toho otec žiadal zmeniť rozsudok v časti týkajúcej sa styku s mal. deťmi počas vianočných sviatkov tak, že sa s nimi bude stretávať každý nepárny kalendárny rok od 09:00 hod. 23. 12. do 18:00 hod. 30. 12. a každý páry kalendárny rok od 09:00 hod. 30. 12. do 18:00 hod. 06. 01. nasledujúci rok, počas veľkonočných sviatkov každý nepárny kalendárny rok od 09:00 hod. vo štvrtok pred veľkonočnými sviatkami do 18:00 hod. do utorka po Veľkonočnom pondelku a počas letných prázdnin každý kalendárny rok v čase od 09:00 hod. 01. 07. do 18:00 hod. 15. 07. a v čase od 09:00 hod. 01. 08. do 18:00 hod. 15. 08..

Mal. I. na pojednávaní dňa 13. 10. 2016 spočiatku uviedla, že jej je jedno, či bude s otcom tráviť viac času ako doteraz. Následne však uviedla, že by sa s ním v podstate chcela stretávať aj častejšie, nemá s tým problém, považuje ho za dobrého a bola by rada, keby bola doprevádzaná do školy oboma rodičmi. Samostatne bez svojej sestry by počas vianočných sviatkov u otca byť nechcela. Otec sa jej počas úpravy styku venuje, učí sa s ňou, aj sa spolu hrajú. Ku koncu výsluchu bolo u maloletej vidieť náznaky plaču.

Zamietnutie návrhu otca na doprevádzanie mal. I. do a zo školy súd prvej inštancie zdôvodnil tým, že to nepovažuje za úpravu styku otca s mal. dieťaťom. Zmyslom a účelom úpravy styku je právo rodiča, ktorému nebolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, stretávať sa s mal. dieťaťom v jeho voľnom čase a tomu korešpondujúce právo dieťaťa stretávať sa v danom čase s rodičom. Doprevádzanie do a zo školy trvá 10 - 15 min., t. j. krátko. Prevzatie dieťaťa otcom od matky sa nekončí jeho odovzdaním druhému rodičovi (matke), ale škole a pri vyzdvihnutí zo školy sa nezačína prevzatím od matky, ale od školy. Povinnosť prevziať a odovzdať dieťa v rámci úpravy styku možno ukladať len rodičovi (nie škole), pričom pre úpravu styku je charakteristické práve to, že sa začína odovzdaním dieťaťa zo strany rodiča, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti druhému rodičovi, prebieha po určitú stanovenú dobu a končí sa odovzdaním dieťaťa zo strany tohto druhého rodiča späť rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti. Podľa okresného súdu rozhodnutie o tom, kto bude sprevádzať dieťa do a zo školy je súčasťou osobnej starostlivosti rodiča o mal. dieťa, preto matka môže priane mal. I., aby bola doprevádzaná do školy aj otcom zohľadniť, avšak súd jej to nemôže v rámci úpravy styku prikázať. Už z týchto dôvodov nemohol súd návrhu otca v tejto časti navrhovanej zmeny úpravy styku vyhovieť. Navyše okresný súd vzhľadom na vek mal. I. (X rokov) nepovažuje jej doprevádzanie cez dvojprúdovú komunikáciu prechádzajúcu mestom V. rodičom za nevyhnutnú, najmä ak ju môže sprevádzať N. N. navštevujúca tú istú školu. S pribúdajúcim vekom mal. I. bude jej doprevádzanie čoraz menej žiaduce. Pre otcom navrhnutú zmenu úpravy styku s mal. I. každý utorok a štvrtok prvý celý týždeň a druhý celý týždeň v kalendárnom mesiaci tak, že vyzdvihne maloletú po skončení vyučovania zo školy a odovzdá ju matke o 18:00 hod. z dôvodu, že maloletá od 15:30 hod. navštevuje Y. krúžok okresný súd nezistil podstatnú zmenu pomerov od posledného rozhodnutia súdu, t. j. rozsudku Okresného súdu Revúca č. k. 5P/68/2015 - 116 zo dňa 16. 10. 2015, v ktorom otec požadoval zmenu úpravy styku s maloletou z dôvodu jej Y. aktivity. Súd sa vysporiadal s tým, prečo nepovažuje návštevu P. N. X. za podstatnú zmenu pomerov odôvodňujúcu zmenu úpravy styku. V tejto súvislosti okresný súd v plnom rozsahu odkázal na argumentáciu tam uvedenú, nakoľko nevidí žiaden dôvod ju opakovať. Preto aj argument kolízneho opatrovníka o praktickosti zmeny úpravy styku vzhľadom na Y. krúžok maloletej súd prvej inštancie nepovažoval za dostatočný a právne relevantný. Opätovne zdôraznil, že nie akákoľvek, ale len podstatná zmena pomerov odôvodňuje a umožňuje súdu v súlade s ust. § 121 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) zmeniť rozhodnutie súdu o úprave rodičovských práv a povinností (ktorá v sebe zahŕňa aj úpravu styku). Musí ísť o zmenu podstatnú, pri ktorej sa pomery rodičov a mal. detí zmenia takým spôsobom, resp. do takej miery, že úprava uskutočnená pôvodným súdnym rozhodnutím už nie je vhodná, pričom jej ďalšiu nevhodnosť možno odvodzovať len a práve od zmeny pomerov, ku ktorej došlo. Zákonom stanovenú možnosť zmeniť rozsudky o úprave rodičovských práv a povinností nemožno využívať ako prostriedok zmeny nesprávneho rozhodnutia súdu alebo rozhodnutia, s ktorým účastník nesúhlasí, obchádzajúc tak alebo nahrádzajúc tým riadne a mimoriadne opravné prostriedky. Pri zmene rozsudku nemôže súd v novom konaní o úpravu práv a povinností prehodnocovať správnosť pôvodného rozhodnutia. K tomu môže dochádzať striktne len v rámci stanoveného inštančného postupu. K námietkam otca týkajúcim sa okolností predchádzajúcim výsluchu maloletých detí (pred dverami pojednávacej miestnosti prítomní starí rodičia z matkinej strany a jej N. F.. A. N. mali otca pred deťmi verbálne osočovať) súd prvej inštancie uviedol, že nemôže brániť účasti verejnosti na súdnom pojednávaní ani tomu, v koho doprovide maloleté deti na pojednávanie prídu. Výsluch maloletých prebiehal v neprítomnosti verejnosti a účastníkov konania, aby nedošlo k zmareniu účelu výsluchu (§ 38 CMP) a následne okresný súd v zmysle § 182 a § 188 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)

účastníkov konania oboznámil s podstatným obsahom výpovedí maloletých detí. Kolízny opatrovník neodpovedal za maloletú H., ale skonštatoval, čo vyplynulo z jej predošlej výpovede.

Napokon okresný súd uviedol, že žiadny z účastníkov si neuplatnil náhradu trov konania, preto o nej v zmysle § 57 CMP nerozhodol.

2. Proti časti rozsudku týkajúcej sa zamietnutia návrhu na úpravu styku s maloletou I. počas pracovného týždňa podal otec v zákonnej lehote odvolanie z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a vyhovel podanému návrhu.

Podstatnú zmenu pomerov pre vyhovenie návrhu otec videl v záujme maloletej I. o širší styk s otcom. Poukázal na to, že kolízny opatrovník v písomnom podaní zo dňa 22. 02. 2016 uviedol na základe informácie od pedagógov mal. I., že bola rada a tešila sa, keď pre ňu prišiel do školy otec. Matka sa vyjadrila kolíznemu opatrovníkovi, že možnosť doprevádzania maloletej do školy nedovolí otcovi z princípu. Psychologička Centra špeciálneho pedagogického poradenstva v K. S.. M. X. sa okrem iného vyjadrila, že I. nemá byť stresovaná. V tomto zariadení sú od novembra 2016 riešené špecifické potreby maloletej. Pre deti sú stresujúce reakcie matky a jej rodiny na otca a ich hanlivé výroky na jeho adresu. Maloletú I. stresuje aj odmietavý postoj matky k sprevádzaniu do a zo školy aj otcom, trvajúci 21 mesiacov. Otec má od novembra 2015 prechodný domov v V., nadobudol vo vlastníctva byť, v ktorom dochádza k jeho stretnutiam s deťmi a upravil si aj svoje pracovné aktivity tak, že žije v V. a za prácou dochádza do G.. Maloletá I. už nenavštevuje MŠ, ale X. ročník ZŠ, oproti obdobiu rozvodu jej rodičov je staršia o X roky.

Odvolať má za to, že nie je podstatné, či styk otca s dieťaťom bude trvať 10 minút alebo hodinu, rozhodujúce je jeho vnímanie rodičom a dieťaťom. Maloletá vypovedala, že si praje byť doprevádzaná oboma rodičmi, preto je chybné špekulovať, že môže do školy chodiť so N. alebo s pribúdajúcim vekom jej doprevádzanie bude menej žiaduce. Bežnou praxou súdov je začatie a ukončenie styku v školskom zariadení. Pokusy otca o dohodu s matkou boli bezvýsledné, bez účinku zostalo aj výchovné opatrenie nariadené súdom v rozsahu 20 hodín. Na rozdiel od súdu sa otec nezameriaval na krúžky, ktoré maloletá navštevuje v čase vyhradenom pre styk s otcom.

Uviedol, že názor súdu prvej inštancie nezohľadňuje princíp záujmu maloletého dieťaťa a neodráža ani bežnú rozhodovaciu prax súdov. S odkazom na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6CoP/27/2014 zo 14. 10. 2014 otec dieťaťa poukázal na potrebu čo najextenzívnejšieho chápania pojmu záujem dieťaťa, na potrebu atmosféry šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerance a harmónie maloletého dieťaťa a rešpektovanie Dohovoru o právach dieťaťa. Obaja rodičia sú povinní viesť dieťa k pozitívnemu vzťahu k druhému rodičovi. Rodič si musí uvedomiť dôležitosť druhého rodiča v živote ich spoločného dieťaťa.

Argumentoval tým, že správanie matky je v rozpore s predpokladom záruky riadnej výchovy detí, na ktorú bolo poukázané v konaní sp. zn. 13P/284/2012 pred Okresným súdom Bratislava IV.. Matka vytesňuje otca z výchovného pôsobenia na deti, neposkytuje mu relevantné informácie, resp. robí to oneskorene, nerešpektuje právo mal. I. a jej želanie na širší styk s otcom. Toleruje, že deti vyrastajú v prostredí nepriateľskom k otcovi, ktorý chce byť nápomocný pri výchove detí aj mimo času, ktorý má vymedzený na styk s deťmi (napr. návšteva u lekára a podobne).

Maloletá I. je vo veku XX rokov a želať si tráviť viac času so svojím otcom, čo prezentuje aj na verejnosti. Matka odopiera otcovi právo byť spoluprítomný pri výchove a vybavovaní záležitostí detí. Záujem I. na stretávaní sa s otcom odvolateľ vidí aj v potrebe udržiavania vzťahu medzi rodičom a maloletou v zmysle chápania ho ako vzoru autority, ktorý bude s rastúcim vekom dieťaťa nadobúdať širšie rozmery (nález ÚS ČR II.ÚS 363/03). Otec komunikuje s vyučujúcimi detí, zúčastňuje sa školských aj iných akcií aj mimo času, kedy má upravený styk s deťmi. Zdôraznil, že upozornil súd na spôsob, ktorým bola maloletá H. zmanipulovaná starou matkou pred jej vypočutím, aj na stresovú situáciu, ktorej boli maloleté deti pred vypočutím vystavené. Napokon uviedol, že súd svojím názorom, že otec má styk s deťmi iba v ich voľnom čase, posúva otca do roviny víkendového rodiča.

3. Kolízny opatrovník maloletých detí vo vyjadrení k odvolaniu poukázal na to, že sa pridriava svojho vyjadrení predneseného na pojednávaní dňa 29. 11. 2016.

4. Matka vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhla potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý považuje za správny a dôsledne odôvodnený. Uviedla, že otec detí sústavné podáva návrhy týkajúce sa zmeny pôvodných rozsudkov Okresného súdu Bratislava IV. v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu

v Bratislave bez zmeny pomerov odôvodňujúcej nové rozhodnutie. Tvrdila, že otec má s maloletými deťmi upravený styk dostatočne v rozsahu nad rámec bežného styku. Matka jeho návrhy hodnotí ako neustále presadzovanie svojich názorov a požiadaviek. Má obavu, že v prípade, ak by otec uspel so svojimi návrhmi, bude opätovne podávať ďalšie návrhy, ktoré zaťažujú maloleté deti aj ich matku.

5. Otec v replike k vyjadreniu matky uviedol, že sa vzdal vianočných prázdnin s oboma deťmi, keď H. chce zostať u matky, inak by podal odvolanie proti rozsudku aj v tejto časti. Matka akceptovala počiatok súdom upraveného styku detí s otcom počas týždňa a počas víkendu až na základe výkladu rozsudku Okresného súdu Bratislava IV. v konaní o výkon rozhodnutia sp. zn. 4Em/1/2016. Matka nechce povoliť nič vo vzťahu k otcovi, pretože sa bojí, že by otec chcel viac a neuvedomuje si, že sú to deti, ktoré chcú viac. Psychický stav maloletej I. je zmenou pomerov na jej strane, na ktorý poukázal aj v podaní z 23. 02. 2017.

6. K stanovisku kolízneho opatrovníka otec uviedol, že kolízny opatrovník má vedomosť o želaní I., aby ju otec doprevádzal do a zo školy; dcéra nie je odprevádzaná iba cez dvojprúdovú cestu, ale až do budovy školy. I. nezaujíma, či odprevadenie trvá 10 alebo 15 minút, alebo či ide o úpravu styku rodiča s dieťaťom alebo nie. Prejavila želanie byť odprevádzaná obidvoma rodičmi. Kolízny opatrovník navrhol upraviť styk I. s otcom tak, aby ju mohol utorky a štvrtky vyzdvihnúť zo školy a po skončení styku matke doviezť domov, čo otec považuje za pasívny návrh bez toho, aby kolízny opatrovník iným spôsobom svoj názor a postoj zastával.

7. Konanie bolo vydané za účinnosti procesného kódexu, ktorým bol Občiansky súdny poriadok účinný do 30. 06. 2016. Od 01. 07. 2016 sú súdy povinné aplikovať Civilný mimosporový poriadok v zmysle jeho § 395 ods. 1 (prechodné ustanovenie) a s poukazom na § 2 ods. 1 CMP aj Civilný sporový poriadok.

8. Odvolací súd po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania proti rozsudku, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1, § 359 a § 362 ods. 1 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok (§ 66 CMP) a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, preto odvolaním napadnutú časť rozsudku súdu prvej inštancie ako vecne správnu potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP) aj so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie prejednávanej veci a svoje rozhodnutie, ktoré je logické a presvedčivé, odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. Na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu a vzhľadom na potrebu vysporiadať sa s tvrdeniami otca maloletých detí v odvolaní odvolací súd dopĺňa ďalšie dôvody.

9. Právo styku rodiča s dieťaťom vyplýva z viacerých ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa, najmä však z čl. 8 (právo dieťaťa na zachovanie jeho rodinných zväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov) a čl. 9 bod 3 (právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo od dvoch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa). Rozpadom rodiny nemôže dôjsť k zásahu do výkonu rodičovských práv a povinností rodiča, ktorému maloleté dieťa nie je zverené. Základným prvkom rodinného života je vzájomná radosť rodiča a dieťaťa z blízkosti toho druhého. Vyhliadky na vytvorenie takýchto väzieb sa postupne znižia a napokon zaniknú, ak nie je biologickému rodičovi a dieťaťu dovolené stykať sa, resp. len zriedka. Európsky súd pre ľudské práva opakovane konštatoval, že je v záujme dieťaťa, aby udržiavalo rodinné zväzky s odlúčeným rodičom (Gorgulu vs. Nemecko), resp. dieťa má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov (Hansenova vs. Turecko). Právo stretávania sa s dieťaťom zaručuje oprávnenej osobe právo dieťa vidieť, právo na prístup k dieťaťu, právo určiť miesto a spôsob trávenia času počas stretávania a výlučne výchovne na dieťa počas tohto času pôsobiť. Úprava styku rodiča s dieťaťom autoritatívnym súdnym rozhodnutím je subsidiárnym riešením pre prípady, ak sa rodičia o styku nedohodnú. Striktná a vykonateľná úprava stretávania eliminuje ďalšie potencionálne dohadovanie medzi rodičmi, ktoré by zbytočne zaťažovalo dieťa.

10. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je najlepší záujem dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj v článku 18 (rodičovská zodpovednosť). Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29. 05. 2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu, obsah komplexného, pružného a adaptabilného

pojmu najlepšieho záujmu dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov, prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho situáciou, potrebami a individuálnymi charakteristikami, akými sú napr. vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahŕňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násillia, život na ulici atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

11. Aj v kontexte potenciálneho oddelenia dieťaťa od jeho rodiča je nevyhnutné posúdiť a určiť najlepší záujem dieťaťa (čl. 9, 18 a 20 Dohovoru o právach dieťaťa). Dohovor chráni právo dieťaťa na rodinný život. Dieťa oddelené od rodiča má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho najlepším záujmom (čl. 9 ods. 3). Ako uvádza Výbor pre práva dieťaťa, s ohľadom na závažnosť vplyvu oddelenia od rodičov na dieťa by sa takéto oddelenie malo používať výhradne ako posledné východisko, keď je dieťa ohrozené bezprostredným nebezpečenstvom ublíženia alebo v iných nevyhnutných prípadoch; oddelenie by nemalo prebehnúť bez predchádzajúceho uplatnenia všetkých dostupných opatrení, ktoré by dieťa mohli ochrániť.

12. Rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností vždy vychádza z právneho stavu v okamihu jeho vyhlásenia a v budúcnosti je zmeniteľné s poukazom na § 26 Zákona o rodine, ak sa podstatným spôsobom menia okolnosti, z ktorých súd vychádzal pri vyhlásení rozsudku (výnimka z pravidla *clausula rebus sic stantibus*). Zjednodušene možno povedať, že k zmene súdneho rozhodnutia možno dôjsť v prípade, ak sa podstatne zmenili okolnosti, z ktorých súd vychádzal pri poslednom rozhodnutí. V prejednávanej veci odvolací súd takúto podstatnú zmenu pomerov od posledného rozhodnutia v časti rozsudku napadnutej odvolaním otca nezistil.

13. Odvolací súd na doplnenie argumentácie okresného súdu, po oboznámení sa s obsahom spisu a súdnych rozhodnutí, ktoré predchádzali vydaniu rozsudku napadnutého odvolaním uvádza, že je v záujme maloletej I. rozvíjanie vzťahu s obidvoma rodičmi. Dôležité je zdôrazniť, že rodičia sú pri plnení rodičovských funkcií rovnocenní, nie je medzi nimi vzťah nadriadenosti a podriadenosti, preto ani jeden z nich nemôže druhému vnucovať svoje názory a predstavy na výchovu maloletých detí. Na druhej strane treba ale pripomenúť, že rodičia musia byť pri zabezpečovaní výchovy maloletých dcér jednotní a musia svoje vlastné predstavy a ambície podriaďiť najlepšiemu záujmu svojich detí, čo nevyhnutne vyžaduje dôstojnú a konštruktívnu komunikáciu, vypočutie stanoviska druhého rodičovského partnera a spoločné hľadanie kompromisného riešenia vyhovujúceho prioritne nie tomu-ktorému rodičovi, ale predovšetkým ich dieťaťu. Z pohľadu odvolacieho súdu napriek uplynutiu istého časového úseku od rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností (vrátane styku) v rozvodovom konaní stále nedošlo k žiadanej stabilizácii pomerov najmä vo vzťahu medzi rodičmi, čo sa odráža v nestabilizácii pomerov ich maloletých detí. Za situácie, keď sám odvolateľ poukazyval na to, že mal. I. je v dôsledku nezhôd rodičov vystavovaná stresu je žiadúce a v najlepšom záujme maloletej existujúce napätie a stres nezvyšovať, najmä ak medzi rodičmi došlo ku konfliktu už aj pri realizácii doteraz upraveného styku otca s deťmi (napr. v otázke, či k odovzdaniu dieťaťa má dôjsť pred bytom matky, alebo pred bytovým domom). Názor maloletej je dôležitý a správne bol okresným súdom zistený. I. prejavila záujem byť so svojím otcom aj záujem byť odprevádzaná do školy obidvoma rodičmi, bez preferencie jedného z nich. Otec síce na jednej strane prezentoval, že ho matka vytesňuje z role otca, na druhej strane v odvolaní nepoprel, že komunikuje s vyučujúcimi deťmi a zúčastňuje sa školských aj iných akcií aj mimo času, kedy má upravený styk s deťmi. Po zvážení týchto faktov každého jednotlivo aj vo vzájomnom súhrne, majú na zreteli potrebu stabilizácie rozvodom manželstva rodičov narušených rodinných vzťahov ako základu pre riadny a zdravý vývoj maloletých detí odvolací súd nezistil dôvody pre vyhoviecie odvolaniu otca.

14. Vychádzajúc z obsahu spisu a vyjadrení každého z rodičov odvolací súd apeluje na otca aj matku, aby sa ujednotili v hľadaní najvyššieho dobra pre svoje maloleté dcéry, ktoré pre svoj riadny vývin a dospievanie potrebujú poznať ženské aj mužské modely správania sa, ktoré im prioritne majú a môžu poskytovať ich rodičia. Rodičia si musia uvedomiť, že napriek rozpadu ich partnerského vzťahu sú obidvaja rovnakou mierou plne zodpovední za riadnu výchovu ich detí, prostredníctvom ktorých zostanú

navždy spojení, preto by mali začať čím skôr, prípadne aj za využitia odbornej pomoci, racionálne komunikovať o otázkach týkajúcich sa svojich detí.

15. Odvolací súd zistil, že otec správnosť postupu súdu prvej inštancie týkajúceho sa trov konania nenamietal. V konaní pred súdom prvej inštancie ani jeden účastník nenavrhoval prisúdenie náhrady trov konania.

16. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 CMP. Návrh na rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania podaný nebol (§ 57 CMP).

17. Záverom odvolací súd uvádza, že v záhlaví rozsudku súdu prvej inštancie je nesprávne uvedené krstné meno (O. namiesto O.) právnej zástupkyne otca (§ 220 ods. 1 CSP). Ide o inú zrejmú nesprávnosť, ktorá vznikla v procese prípravy písomného vyhotovenia rozsudku. Vzhľadom na zásadu hospodárnosti konania a jeho charakter (vec starostlivosti o maloleté deti) odvolací súd i napriek tejto formálnej nesprávnosti odvolanie prejednal s tým, že úlohou súdu prvej inštancie bude túto nesprávnosť odstrániť postupom podľa § 224 CSP.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnené premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).